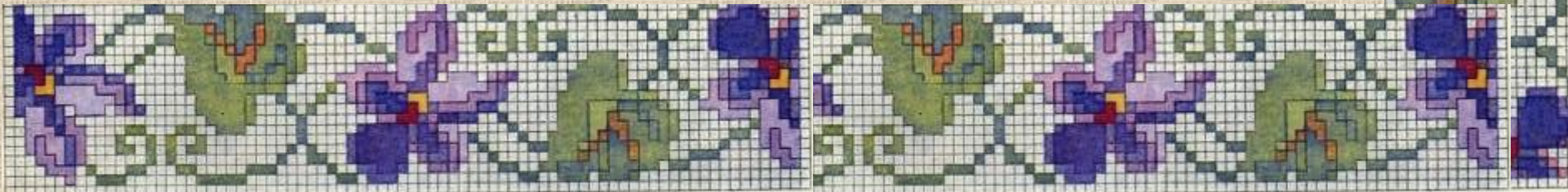

Написання складних слів разом, окремо, з дефісом

*за «Українським правописом»
2019 року*

Загальні правила правопису складних слів

Разом пишемо

Правила

складноскорочені слова (мішані та складові аббревіатури) й похідні від них:

Приклади

адмінресурс, академвідпустка, держміто, держустанова, інвалюта, інформацентр, Кабмін, Київзеленбуд, комбат, лісгосп, медперсонал, Нацбанк, народен, епідемситуація, профспілка, Святвечір, соцзабезпечення, спецзавдання, спортмайданчик, фармпрепарат; комбатівський, профспілковий

Разом пишемо

Правила

слова з першими іншомовними компонентами: *абро-, авіа-, авто- агро-, аеро-, аква-, алко-, арт-, астро-, аудіо-, біо-, боди-, боді-* (перед голосним), *веб-, геліо-, гео-, гідро-, дендро-, екзо-, еко-, економ-, етно-, євро-, зоо-, ізо-, кібер-, мета-, метео-, моно-, мото-, нарко-, нео-, онко-, палео-, пан-, пара-, поп-, прес-, псевдо-, соціо-, теле-, фіто-, фолк- (фольк-), фоно- та ін.:*

Приклади

авіарейс, автовідповідач, агробізнес, артрінок, астрокорекція, аудіоальбом, бодібілдінг, бодіарт, вебсторінка, геополітика, дендропарк, екопродукти, етногурт, єврозона, євроремонт, кібермашина, неомодерніст, параолімпієць, попмузика, псевдонаука, телехроніка, фолкгурт, фолькмузика, фонозапис;

Примітка. Якщо такі іншомовні компоненти приєднані до власного імені, то їх пишемо з дефісом: *пан-Європа, псевдо-Фауст.*

Разом пишемо

Правила

слова з першим іншомовним компонентом, що визначає кількісний (вищий від звичайного, дуже високий або слабкий, швидкий і т.ін.) **вияв чого-небудь: архі-, архи-, блиц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-, мульти-, нано-, полі-, преміум-, супер-, топ-, ультра-, флеш-:**

Приклади

архіскладній, блицопитування, гіперзвук, екстраклас, макроекономіка, максіодяг, мікрохвильі, мінідиск, нанокomp'ютер, полісахариди, преміумклас, супермаркет, супермодель, супермодний, топменеджер, топмодель, ультрамодний, флешінтерв'ю.

Разом пишемо

Правила

слова з першим іншомовним компонентом *анти-, віце-, екс-, контр-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-*:

Приклади

антивірус, віцепрем'єр, віцеконсул, ексчемпіонка, ексміністр, експрезидент, контрадмірал, контрудар, лейбгвардієць, лейбмедик, обермайстер, оберофіцер, оберлейтенант, оберпрокурор, штабскапітан, унтерофіцер.

Примітка Із власною назвою (прізвищем) такі компоненти пишемо з дефісом: *«Анти-Дюринг», екс-Югославія.*

Разом пишемо

Правила

складні слова, першою частиною яких є кількісний числівник, записаний словом:

Приклади

двадцятип'ятиповерховий, двобічний, дво́кий, півтораметрóвий, п'ятсотдвадцятип'ятирі́ччя, сімдесятирі́ччя, сімсотсорокарі́ччя, сорокарі́чний, сторі́ччя, тривідсотковий, трику́тник, триярусний, чотириáктний, чотиримісячний.

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<i>слова, утворені повторенням того самого дієслова, що виражають інтенсивну дію:</i>	<i>писав-писав, робив-робив, ходив-ходив</i>
<i>прикметника чи прислівника, що передають високий ступінь вияву ознаки:</i>	<i>білий-білий, багато-багато, далéко-далéко, легенький-легенький, ледве-ледве, синьо-синьо, тихо-тихо</i>

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<i>складні слова, утворені внаслідок поєднання слів синонімів:</i>	<i>гидко-бридко, зроду-віку, тишком-нишком, часто-густо</i>
<i>слів-антонімів:</i>	<i>більш-менш, видимо-невидимо, купівля-продаж</i>
<i>близьких за значенням слів, що передають єдине поняття:</i>	<i>батько-мати (батьки), хліб-сіль (їжа)</i>
<i>слів із тим самим коренем, але з різними закінченнями, префіксами чи суфіксами:</i>	<i>великий-превеликий, з давніх-давен, з діда-прадіда, мало-помалу, повік-віки, радий-радісний</i>

!!! Примітка. Два однакових іменники або числівники, один з яких має форму називного відмінка, а другий — **орудного**, пишемо окремо: *кінéць кінцém, честь чéстю, чин чíном, одні́м одна́.*

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<i>складні слова, що означають приблизність:</i>	<i>день-другий, година-дві, не сьогодні-завтра, три-чотири</i>
<i>складні вигуки та звуконаслідування, утворені переважно повторенням того самого звукосполучення:</i>	<i>гей-гéй, ге-Ге-Гé, дзень-дзелéнь, їй-бóгу, їй-пра́во, кру-кру́, ку-ку́, курлі́-курлі́, ого-го-го́, ой-ой-о́й, ох-хо-хо́, тук-ту́к, тьох-тьо́х</i>

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<i>числівниково-літерні найменування класів, будинків, корпусів, поштових відділень тощо:</i>	10-Б клас, будинок № 28-Г, корпус 3-А; Київ-1;
<i>ініціальну аббревіатуру, написану великими або малими літерами, з будь-яким словом:</i>	ВІЛ-інфекція, ДНК-аналіз, ДНК-експертиза, ВІП-зала, е-декларування, е-декларація
<i>за традицією</i>	карт-бланш, статус-кво та ін.

Практикум

*Каб/мін, не сьогодні/завтра,
епідем/ситуація, проф/спілка,
веб/сторінка, зроду/віку, гео/політика,
дендро/парк, з діда/прадіда,
еко/продукти, держ/установа,
етно/гурт, євро/зона, євро/ремонт,
тишком/нишком, кібер/машіна,
преміум/клас, Свят/вечір, супер/маркет,*

Практикум

*Кабмін, не сьогодні-завтра,
епідемситуація, профспілка, вебсторінка,
зроду-вікугеополітика, дендропарк, з діда-
прадіда, екопродукти, держустанова,
етногурт, єврозона, євроремонт,
тишком-нишком, кібермашіна,
преміумклас, Святвечір, супермаркет,
ДНК-експертиза, супермодель, чин чіном,*

Практикум

Виправте помилки в словах

Топ-мэнеджер, нардеп, экс-чемпіонка,
багато-багато, ультрамодний, флеш-
інтерв'ю, однім-одна, анти вірус, інформ-
цэнтр, віце-прем'єр, честь-чэстю,
медперсонал, экс-президент, конт-
радімірал, п'ятсот двадцяти п'ятиріччя,
часто-густо, лісгосп, з давніх давен,
комбат, Нацбанк, топ-модель, ВІП-зала.

Практикум

Виправте помилки в словах

Топмэнеджер, нардéп, ексчемпíонка,
багато-багато, ультрамодний,
флешінтерв'ю, однім одна, антивірус,
інформцэнтр, віцепрем'єр, честь чéстю,
медперсона́л, експрезидéнт,
контрадміра́л, п'ятсотдвадцятип'
ятиріччя, часто-густо, лісгóсп, з давніх-
давен, комбат, Нацбанк, топмодéль, ВІП-

Практикум

РАЗОМ треба писати всі складні іменники в рядку

*Свят/вечір,
прес/секретар,
бліц/опитуванн
я,
тридцяти/вось
ми/поверховий*

Віце/консул,
міні/блок,
карт/бланш,
чотири/актний

Екс/Югославія,
гео/політика,
бліц/опитуванн
я, конт/урудар

Практикум

РАЗОМ треба писати всі складні іменники в рядку

Святвечір,
пресекретар,
бліцопитування,
тридцятивосьм
иповерховий

Віцеконсул,
мініблок, карт-
бланш,
чотириактний

екс-Югославія,
геополітика,
бліцопитуванн
я, контрудар

РАЗОМ треба писати всі складні іменники в рядку

А екс/чемпіон, більш/менш, відео/студія

Б орг/відділ, не/сьогодні/завтра, живо/пис

В праце/люб, метео/служба, сімдесяти/річчя

Г проф/спілка, аудіо/файл, 40/метрівка

Д авто/стоп, багато/багато, віце/прем'єр

Практикум

РАЗОМ треба писати всі складні іменники в рядку

А ексчемпiон, бiльш-мени, вiдеостудiя

Б оргвiддiл, не сьогоднi-завтра, живопис

В працелюб, метеослужба, сiмдесятирiччя

Г профспiлка, аудiофайл, 40-метрiвка

Д автостоп, багато-багато, вiцепрем'єр

ПРАКТИКУМ

The screenshot shows the LearningApps.org website interface. At the top, the logo 'LearningApps.org' is visible. The user's profile is set to 'Українська' and 'Світлана Петренко'. The application title is 'Написання складних слів'. The main content area is divided into three vertical panels: a green panel on the left with the text 'РАЗОМ ПИШЕМО', a yellow panel in the center with 'З ДІФІСОМ ПИШЕМО' and a hand icon pointing to a dropdown menu showing 'честь/чєстю', and an orange panel on the right with 'ОКРЕМО ПИШЕМО'. A blue checkmark icon is in the bottom right corner. The date '2022-10-12' is shown in the top right corner.

<https://learningapps.org/display?v=pczyisv4t22>

Разом пишемо:

Правила	Приклади
складні іменники, утворені з трьох і більше основ:	<i>автомобілогурток, радіоспектрогеліографія, світловодолікування, термогідродинаміка</i>

Разом пишемо:

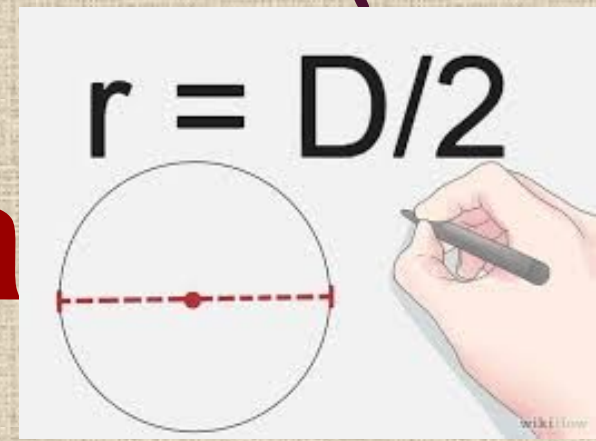
Правила	Приклади
складні іменники з першою частиною напів-, полу-:	<i>напівавтомáт, напівімлá, напівкúщ, напівлюдíна, напівмáвна, напівпíтьмá, напівпрáвда, напівфабрикат; полúдрабок. полúкіпок, полúмисок</i>

Примітка. Невідмінюваний числівник *пів* зі значенням ‘половина’ з наступним іменником — загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо: *пів а́ркуша, пів відрá, пів годíни, пів літра, пів мiста, пів огiрка́, пів о́строва, пів яблука, пів ящика, пів ями; пів Єврóпи, пів Кíєва, пів України.*

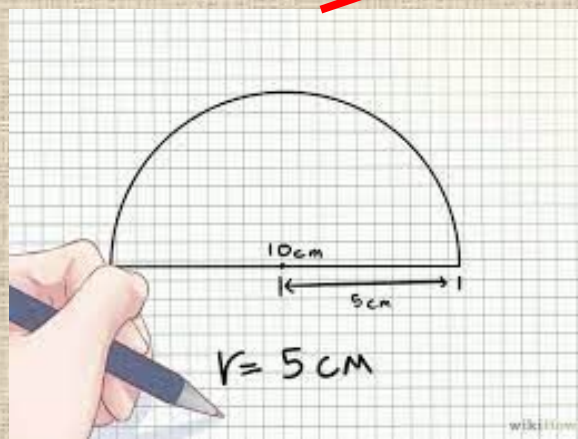
Якщо ж *пів* з наступним іменником у формі називного відмінка становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо разом: *півáркуш, південь, півзáхист, півкóло, півку́ля, півмісяць, півоберт, півовáл, півóстрiв.*

пів (половина) кола (Р.
В.) -

пів кола

~~пів (половина) коло (Н.
) - **півколо**~~

З дефісом пишемо:

Правила

Приклади

складні іменники, утворені з двох самостійних іменників **без сполучного голосного** звука

лікар-еколог, художниця-карикатурістка, купівля-продаж, Цап-Відбувайло, мати-й-мачуха, інтернет-видання, альфа-частінка, піар-кампанія, караоке-бар

З дефісом пишемо:

Правила

першу частину складного слова (написану разом або з дефісом), за якою вжите слово з такою самою, як у першої, другою частиною:

Приклади

а́удіо- та відеопроду́кція, кúлько- й ро́ликопідшипники, на́ціє- й державотві́рні процéси, ра́діо- й телеапаратура, тéпло- й гідроелектростанці́ї.

Разом пишемо:

Правила	Приклади
складні прикметники зі сполучними голосними о, е;	<i>лісостеповій (лісостéп), монокультурний (монокульту́ра), легкоатлетічний (легка атлетика), мовностильовій (мóвний стиль), легкозаймистий, середньовісхньонімецька (мóва)</i>

Примітка 1. Якщо друга частина походить від префіксального дієслова, то складний прикметник пишемо з дефісом: *ванта́жно-розванта́жувальний, контро́льно-вимірювальний;*

Примітка 2. Прислівники, утворені з прикметників, здебільшого зберігають на собі логічний наголос і **не зливаються в одне слово** з наступним прикметником або дієприкметником: *абсолютно сухий, валéнтно пов'язаний, вільно конверто́ваний, діаметрально протилежний, компетентнісно орієнтований, науко́во обґрунтований, послідовно миролюбний, професійно орієнтований, соціально актíвний, соціально свідомий, соціально небезпéчний, суспільно корисний, суспільно необхідний, хімічно стійкíй, чітко окреслений.*

З дефісом пишемо:

Правила

Приклади

складні прикметники, утворені від складних іменників, що їх також пишуть із дефісом:

дизель-моторний (дизель-мотор), монголо-татарський (монголо-татари), націонал-патріотичний (націонал-патріот), норд-остовий (норд-ост), сі-бемольний (сі-бемоль), угро-фінський (угро-фіни); Івано-франківський (Івано-Франківськ), **але** іванофранківець

З дефісом пишемо:

Правила

складні прикметники, утворені за допомогою сполучного голосного **о** з двох прикметникових основ: (між компонентами таких складних прикметників **можна вставити сполучник і**)

Приклади

архітектурно-будівельний, військово-морський, воєнно-стратегічний, електронно-обчислювальний, свердлільно-шліфувальний, свинцево-мідний

Примітка. Складні прикметники, що стили іменниками *військовозобов'язаний, військовополонений* пишемо разом

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
складні прикметники, перша основа яких закінчується на -ико (-іко) :	<i>діалектико-матеріалістичний, історико-культурний, лірико-епічний, логіко-граматичний, медико-генетичний, механіко-математичний, політико-економічний, хіміко-бактеріологічний</i>

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<p>складні прикметники, основи яких означають відтінки кольорів або поєднання кількох кольорів в одному предметі:</p>	<p><i>блакитно-синій, гіркувато-солоний, жовтувато-рожевий, кисло-солодкий, молочно-білий, сліпучо-білий, темно-зелений, червоно-зелено-синій</i></p>

Але: *жовтогарячий, червоногарячий, золотогарячий*

З дефісом пишемо:

Правила

складні прикметники, утворені за допомогою **сполучного голосного о** з двох прикметникових основ, що називають поняття **з уточнювальним змістом**:

Приклади

*всесвітньо-історичний,
літературно-художній,
народно-визвольний,
підзолисто-болотний*

З дефісом пишемо:

Правила

складні прикметники, перша основа яких є **числівником, записаним цифрою**, але в його вимові наприкінці з'являється голосний **и, о, а**:

Приклади

20-поверховий, 7-разовий, 125-річний, 30-кілограмовий; 90-метровий, 90-річний, 100-годинний; а: 40-градусний, 40-денний.

Разом пишемо:

Правила

словотворчі частки **аби-, **ані-**, **де-**, **чи-**, **що-**, **як-** у складі слів, належних до будь-якої частини мови:**

Приклади

абищо, абияк; аніскільки, анітрохи, аніяк; дедалі, деколи, декотрий, дещо; чималенький, чимало; щовечора, щогодини, щоденник, щодня, щодоби, щодуху, щонайкращий, щоправда, щоразу, щосили; якнайшвидше, якомога

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
словотворчі частки - бо, -но, -от, -то, -таки, коли вони виділяють значення окремого слова:	<i>іди-бо; давай-но; тільки-но; так-от, як-от; отакий-то, стільки-то, тим-то, якось-то; важкий-таки, усе-таки, дістав-таки, так-таки</i>

Примітка 1. Якщо між цими частками та словом, до якого їх приєднують, стоїть інша частка, усі троє слів пишемо окремо: *іди ж бо; тільки ж но (повідомили); скільки ж то (написано); чим би то (втішити); усе ж таки (домовилися).*

Примітка 2. Частку **таки** пишемо окремо від тих слів, яких вона стосується, якщо вона стоїть перед ними: *Він таки забіг до друга.*

З дефісом пишемо:

Правила	Приклади
<p>словотворчі частки будь-, -будь, -небудь, казна-, хтозна-, бозна- із займенниками і прислівниками:</p>	<p><i>будь-хто́, будь-який, будь-де, будь-коли; коли-будь; що- будь; хто-не́будь, чий-не́будь, куди́-не́будь; ка́зна-кому́, ка́зна-де, хто́зна-які́й, хто́зна-коли́, бо́зна-чий, бо́зна-як</i></p>

Практикум

З дефісом треба писати обидва слова в рядку

А розлого/крислатий дуб/велетень

Б мерехтливо/голубе край/небо

В барвисто/пахучий лісо/степ

Г кисло/солодкий чорно/слив

Д шовковисто/зелений вербо/ліз

Практикум

Разом треба писати кожне складне слово в рядку

А радіо/станція, гідро/механіка, мото/спорт

Б дельта/функція, біо/кефір, термо/стійкий

В мікро/елементи, мегават/година, авіа/лайнер

Г фітнес/клуб, кіно/фестиваль, фото/зйомка

Д бізнес/план, супер/яхта, екстра/ординарний

Практикум

Разом треба писати кожне складне слово в рядку

А конусо/подібний, повно/цінний, казково/пісенний

Б животворно/цілющий, будь/який, зло/язикий

В соколино/зорий, чисто/сердечний, дрібно/плідний

Г вільно/думний, само/ствердження, кисло/терпкий

Д давньо/грецький, дво/рівневий, серцево/судинний

Практикум

Виправте помилки

*Військово-спортивний, військово-полонений,
мінімаркет, де-який, сільсько-господарський, теле-
апаратура, садово-городній, івано-франківець,
кисломолочний, правдо-подібний, генерал-майор,
м'ясо-молочний, псевдо-вчений, давньо український,
чим би-то, таки-забіг, забіг таки, аніяк, жовто-
гарячий, хт́о зна-які́й, пів острів, півострова*